

Пророк Анна Віталіївна,

здобувач ступеня вищої освіти магістра
Київського університету права Національної
академії наук України

СУЧАСНИЙ СТАН І ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ АНТИКОРУПЦІЙНОЇ ПОЛІТИКИ В УКРАЇНІ

Дієва протидія корупції не можлива без послідовних, спланованих і скоординованих дій, об'єднаних однією концепцією, оскільки системні явища потребують системного підходу в їх подоланні. З початку 1990-х рр. уряд України вживав заходи з розроблення стратегії подолання корупції в державі, приймалися відповідні документи у формі державних програм, планів, концепцій тощо. Але антикорупційне законодавство проголошувало декларативні гасла й передбачало за них неадекватні санкції, які не могли служити заходом стримування вчинення злочинів потенційними корупціонерами. Тому такі заходи, як показують результати численних національних і закордонних досліджень, жодним чином не вплинули на стан та рівень корупції, який щороку тільки зростає.

Таким чином, можна констатувати, що в Україні фактично була відсутня ефективна стратегія протидії корупції, яка б враховувала гостроту проблеми та актуальність ситуації.

Вказані недоліки актуалізували необхідність ухвалити новий стратегічний документ, який би комплексно підійшов до розв'язання проблеми, визначив чіткі цілі, часові рамки й засоби їх досягнення, а також поєднав антикорупційні реформи з іншими, зокрема такими, як судова реформа, реформа органів правопорядку, публічної служби, адміністративна тощо. Таким документом покликана стати нова Антикорупційна стратегія [1, с. 19], яка була прийнята Верховною Радою України 14.10.2014 р. і має назву «Засади державної антикорупційної політики в Україні (Антикорупційна стратегія) на 2014–2017 рр.».

Метою цієї стратегії є:

– створення в Україні системи прийняття рішень щодо антикорупційної політики на основі результатів аналізу достовірних даних про корупцію та чинників, які до неї призводять, зокрема статистичних спостережень, моніторингу виконання цих рішень та їх впливу на стан справ із питань запобігання корупції незалежним спеціалізованим органом із залученням представників громадянського суспільства, а також формування суспільної підтримки у подоланні корупції;

– створення прозорих засад фінансування проведення виборів, діяльності політичних партій, усунення корупціогенних ризиків у діяльності виборних органів, посилення громадського контролю за їх діяльністю;

– створення системи доброчесної та професійної публічної служби відповідно до міжнародних стандартів і кращого світового досвіду;

– запровадження ефективних антикорупційних програм у центральних органах виконавчої влади, а також на державних підприємствах, забезпечення для суспільства прозорості їх діяльності;

– продовження реформування законодавства про державні закупівлі з метою усунення ризиків корупції та впровадження прозорої системи проведення державних закупівель;

– реформування судової влади в Україні та усунення ризиків корупції у судочинстві та діяльності органів кримінальної юстиції;

– усунення корупційних передумов ведення бізнесу, формування сприятливого для відмови від корупційної практики бізнес-клімату та нетолерантного ставлення бізнесу до корупції;

– реалізація права осіб на доступ до інформації, забезпечення відкритості суспільно необхідної інформації, яка може використовуватися з метою виявлення і припинення корупційної практики, дієвий державний контроль за реалізацією відповідного законодавства;

– створення системи інструментів, які дадуть змогу ефективно виявляти та розслідувати корупційні злочини, конфісковувати майно, яке було предметом злочинної діяльності або набуто внаслідок такої діяльності, притягувати до відповідальності осіб, причетних до вчинення корупційних злочинів;

– формування в суспільстві ідеї нетерпимості до проявів корупції [2].

На сьогоднішній день можна підбити невеликий підсумок щодо реалізації цих пунктів: чи були вони виконані повною мірою, чи ще й не починалося їх виконання.

Хотілося б почати з позитивних зрушень. Отже, ось, що було зроблено:

1) прийняття низки нормативно-правових актів щодо протидії корупції: закони України «Про запобігання корупції» від 14 жовтня 2014 р., «Про Національне антикорупційне бюро України» від 28 серпня 2018 р., нова редакція Закону України «Про державну службу» від 10 грудня 2015 р., укази Президента України «Про Національну раду з питань антикорупційної політики» від 14 жовтня 2014 р., «Про стратегію сталого розвитку «Україна-2020» від 12 січня 2015 р., Закон України «Про вищий Антикорупційний суд» від 7 червня 2018 р., нова редакція Закону України «Про прокуратуру» від 28 серпня 2018 року. Зазначені нормативно-правові акти є законодавчим закріпленням механізмів боротьби з корупцією та запобігання їй і, на нашу думку, вони є досить вдалими за змістом, і якщо вони справді будуть виконуватися, Україна матиме можливість вийти з корупційної п'риви;

2) створення антикорупційних органів:

– Національне агентство з питань запобігання корупції (далі – Агентство) є центральним органом виконавчої влади зі спеціальним статусом, який забезпечує формування та реалізує державну антикорупційну політику [3]. Почало свою роботу 15 серпня 2016 року.

– Національне антикорупційне бюро України (далі - Національне бюро) є державним правоохоронним органом, на який покладається попередження, виявлення, припинення, розслідування та розкриття корупційних правопорушень, віднесених до його підслідності, а також запобігання вчиненню нових.

– Вищий антикорупційний суд є постійно діючим вищим спеціалізованим судом у системі судустрою України.

З метою вдосконалення антикорупційної політики ми б хотіли запропонувати додаткові заходи, які сприяють боротьбі і запобіганню корупції, а саме:

– Зменшення кількості «хабаромістких» функцій державної служби. Чітке законодавче визначення процедур прийняття управлінських рішень. Оптимізація чисельності державних структур з метою уникнення паралелізму в роботі, зменшення кількості контрольних та наглядових інстанцій.

– Запобігання соціальним передумовам корупції та усунення причин, що спричинюють вчинення корупційних діянь.

– Створення системи суспільних відносин, за якої правомірне поведінка службовців публічної служби є соціально престижною і вигідною. Забезпечення справедливої та адекватної оплати праці державних службовців, завдяки чому можна було б уникнути негативних проявів протегування, клановості та сімейності.

Ефективне впровадження в життя Концепції реалізації морально-ідеологічних антикорупційних заходів можливе за умов збалансованої діяльності та взаємодії владних інституцій усіх рівнів, відповідальності за досягнуті результати, залучення громадянського суспільства, цілеспрямованості та охоплення концептуальними заходами всіх категорій громадян, відповідності морально-ідеологічних заходів основним пріоритетам державної антикорупційної політики та заходам іншого характеру, спрямованим на запобігання та протидію корупції. З метою дотримання останньої із зазначених вимог ефективної реалізації Концепції, формування морально-ідеологічних антикорупційних заходів має ґрунтуватися на таких принципах:

– відповідності Конституції України, вітчизняним та міжнародним (ратифікованим Україною) антикорупційним нормативно-правовим актам;

– узгодженості із загальними засадами державної антикорупційної політики;

– застосування у вітчизняній практиці кращого зарубіжного досвіду запобігання та протидії корупції;

– відповідності засадам розбудови демократичної держави та громадянського суспільства;

Список використаних джерел

1. Національна бібліотека України імені В. Вернадського / Інформаційно-аналітичний бюлетень // І. Беззуб // Анти-корупційна політика в Україні. – 2015. – № 10 (92) [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://nbuviar.gov.ua/images/dumka/2015/10.pdf>.
2. Про засади державної антикорупційної політики в Україні (Антикорупційна стратегія) на 2014–2017 рр. : Закон України від 04.10.2014 р. № 1699-VIII Відомості Верховної Ради. – 2014. – № 46. – Ст. 2047.
3. Про запобігання корупції : Закон України від 14.10.2014 р. № 1700-VIII Відомості Верховної Ради України. – 2014. – № 49, – Ст. 2056.
4. Про Національне антикорупційне бюро України : Закон України від 14.10.2014 р. № 1698-VIII Відомості Верховної Ради. – 2014. – № 47. – Ст. 2051.
5. Національне антикорупційне бюро України II Звіт за серпень 2016 – лютий 2017 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : https://nabu.gov.ua/sites/default/files/reports/nab_report_02_2017_0.pdf.
6. Про прокуратуру : Закон України від 28.08.2018р. № 1697-VII Відомості Верховної Ради 2018, № 2015, № 2–3, ст. 12.
7. Про Вищий антикорупційний суд : Закон України від 07.06.2018р. № 2447-VIII Відомості Верховної Ради 2018, № 24, ст. 212.

Рижакова Дар'я Олександрівна,

курсант 3-го курсу факультету № 1 Донецького юридичного інституту МВС України

Науковий керівник: доцент кафедри адміністративно-правових дисциплін Донецького юридичного інституту МВС України, кандидат юридичних наук ***Філіпенко А. С.***

ПРОТИДІЯ КОРУПЦІЇ ОРГАНАМИ МІСЦЕВОГО САМОВРЯДУВАННЯ: РЕАЛЬНІСТЬ, ЗАВДАННЯ

Оскільки Україна обрала європейський шлях, вона повинна зі свого боку виконати вимоги, зокрема ввести стандарти Європейського союзу (далі – ЄС), що направлені на економічний, соціальний, правовий, політичний та демократичний розвиток України та побудови громадянського суспільства. Саме тому, впроваджуються нові реформи, створюються стратегічні цілі розвитку всіх сфер суспільного буття, поглиблюється співпраця з державами-членами ЄС та багато іншого. Нажаль, на теперішній час корупційні дії в Україні сприяють розвитку дестабілізації економічній, політичній та соціальній сфері.

Чинне законодавство дає чітке визначення стосовно корупції – це використання особою, наданих їй службових повноважень чи пов'язаних з ними можливостей з метою одержання неправомірної